

«άρκευθος» από τον θεόφραστο και «έτερον βράθυ» από τον Διοσκουρίδη. Οι βεδουίνοι χρησιμοποιούν τη ρητίνη ως θυμιάμα σε θρησκευτικές τελετές. Είναι ένα από τα πιο ολιγαρκή και ξηρανθεκτικά φυτά μας, που μπορεί να φυτευτεί στην υψομετρική ζώνη από 0-600 m. Δυστυχώς μέχρι σήμερα δεν έχει χρησιμοποιηθεί όσο θα έπρεπε, ιδιαίτερα από το κοινό. Είναι κατάλληλο για κήπους, διαδρόμους, πάρκα ακόμα και για πεζοδρόμια, αφού όταν κλαδεύεται παίρνει τη μορφή δέντρου. Πολλοί απλά σπέρνεται σχετικά εύκολα με σπέρματα και με μοσχεύματα σε ριζωτήριο. Φυτά διατίθενται στα φυτώρια του Τμήματος Δασών.

Διατήρηση και Διαχείριση

Ο Αόρατος είναι σχετικά κοινό είδος και απαντά μέσα σε δασικές περιοχές και περιοχές οι οποίες είναι καλυμμένες με θαμνώδη βλάστηση σε χαμηλά υψόμετρα. Είναι το κύριο συστατικό του τύπου οικοτόπου κοινοτικού ενδιαφέροντος «υψηλοί θαμνώνες με *Juniperus phoenicea*» (κωδικός 5212), και των οικοτόπων προτεραιότητας που είναι απειλούμενοι σε ευρωπαϊκό επίπεδο, «ρήχμες των παραλιών με άρκευθους (*Juniperus* spp.)» (κωδικός 2250*) και του οικοτόπου «ενδημικά δάση της Μεσογείου με άρκευθους (*Juniperus* spp.)» (με κωδικό 9560*).

Το μεγαλύτερο ποσοστό των οικοτόπων αυτών, με εξαίρεση τις κατεχόμενες περιοχές, έχει συμπεριληφθεί στο ευρωπαϊκό δίκτυο προστατευόμενων περιοχών, Natura 2000. Αυτό το καθεστώς αναμένεται να διασφαλίσει τη διατήρηση και τη μόνιμη προστασία των δασών του. Δυστυχώς ο Αόρατος δεν αναγεννάται και πολύ εύκολα μετά από πυρκαγιές και έτσι μετά από κάθε πυρκαγιά, πρέπει οι απώλειες να αναπληρώνονται με φυτεύσεις, ούτως ώστε οι πληθυσμοί του να διατηρούνται σταθεροί.

Γ.Τ.Π. 381/2008 — 10.000

Εκδόθηκε από το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών

Εκτύπωση: Τυπογραφείο της Κυπριακής Δημοκρατίας

ΤΟ ΔΕΝΤΡΟ ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΑΣ 2009

Ο Αόρατος (*Juniperus phoenicea* L.)

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ
ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΑΣΩΝ

www.moa.gov.cy/forest

Γενικά

Ο Αόρατος (*Juniperus phoenicea* L., Άρκευθος η φοινικική) ανήκει στην οικογένεια των Κυπαρισσιδών (*CUPRESSACEAE*). Το γένος *Juniperus* αντιπροσωπεύεται από τα ακόλουθα τέσσερα ιθαγενή είδη στην Κύπρο: *Juniperus oxycedrus* (Άρκευθος η οξύκεδρος), *J. phoenicea* (Άρκευθος η φοινικική), *J. foetidissima* (Άρκευθος η δυσσομοτάτη ή κυπαρίσσι του Τροόδου) και *J. excelsa* (Άρκευθος η ψηλή ή αόρατος της Μαδαρής).

Περιγραφή

Ο Αόρατος ή Άρκευθος η φοινικική είναι αρωματικός, κωνοφόρος, αειθαλής θάμνος ή μικρό δένδρο, ύψους μέχρι 10 m. Έχει πυκνή και κωνική κόμη. Ο φλοιός είναι τεφροκαστανός, ενώ σε μεγάλη ηλικία είναι λευκόφαιος και απολεπίζεται σε στενές λωρίδες. Τα φύλλα είναι αντίθετα, ηεπιοειδή, πολύ μικρά, μήκους 1 mm και στα νεαρά φυτά βελινοειδή. Μοιάζουν πολύ με αυτά του κυπαρισσιού, από το οποίο συχνά ξεχωρίζει μόνο από τους καρπούς.

Τα άνθη είναι μονογενή, μικρά και φέρονται στις κορυφές μικρών κλαδιών, τα αρσενικά είναι μικροί κίτρινωποί κώνοι και τα θηλυκά επίσης κώνοι, με σκοτεινό ιώδες

χρώμα. Ανθίζει από τον Φεβρουάριο μέχρι τον Απρίλιο και κάποτε ενωρίτερα. Ο καρπός είναι σφαιρική ράγα με ενωμένα καρπόφυλλα, γυαλιστερός με σκοτεινό ερυθροκάστανο χρώμα, διαμέτρου μέχρι 1,5 cm, με 3-6 σπέρματα. Ωριμάζει τον Σεπτέμβριο μέχρι τον Νοέμβριο του δεύτερου χρόνου μετά την άνθηση.

Εξάπλωση – Ενδιαίτημα

Ο Αόρατος είναι είδος της θερμής και ξηρής ζώνης των χωρών της Μεσογείου. Η εξάπλωσή του στην Κύπρο ξεκινά από την επιφάνεια της θάλασσας και φτάνει μέχρι τα 500 m υψόμετρο. Απαντά σε θαμνώνες σε διάφορες περιοχές της παραλιακής ζώνης, όπως στον Ακάμα, Πισσούρι, Επισκοπή, Ακρωτήρι, Ζύγι, Μαζωτό, Ακρωτήριο Πύλλα, Κάβο Γκρέκο, Σαλαμίνα, Καρπασία, Άγιο Αμβρόσιο Κερύνειας, Αντιφωνητή και Κορμακίτη. Τα πιο καλά διατηρημένα δάση Αόρατου στην Κύπρο είναι αυτά του Ακάμα και της Καρπασίας.

Ιστορικά Στοιχεία - Χρήσεις

Το ξύλο του Αόρατου είναι σκληρό, εύοσμο και δεν προσβάλλεται από έντομα. Σε αρκετά μέρη της Κύπρου, κάτοικοι της υπαίθρου έβαζαν μικρά κομμάτια ξύλου του Αόρατου σε ερμάρια φύλλαξης ρούχων, για να τα προστατέψουν από τα έντομα, αλλά και ως αρωματικό. Το ξύλο του είναι πολύ ανθεκτικό στη σήψη, και για αυτό χρησιμοποιήθηκε πολύ μέχρι τις αρχές του περασμένου αιώνα για τη στέγαση κατοικιών και άλλων υποστατικών, καθώς και για την κατασκευή φτερωτών των αηλακατιών και για περιφράξεις. Αυτές οι χρήσεις ήταν καθοριστικές στη συρρίκνωση και υποβάθμιση των δασών του. Κατά την αρχαιότητα χρησιμοποιήθηκε στην κατασκευή φερέτρων. Επίσης ο Διοσκουρίδης γράφει ότι τα ξύλα χρησιμοποιούνταν για τον αρωματισμό του αρκεύθινου οίνου. Εκτός από το ξύλο, οι καρποί χρησιμοποιούνταν για την επάλειψη των νεκρών σωμάτων των βασιλιάδων. Πιθανώς να είναι το είδος που αναφέρεται ως